

Handläggare
Erika Isaksson
Telefon: 08-50833597**Till**
Utbildningsnämnden
2025-10-23

Motion om att införa ett system för att upptäcka bortförda elever

Remiss från kommunstyrelsen KS 2025/656

Förvaltningens förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat en motion om att införa ett system för att upptäcka bortförda elever av Jan Jönsson (L) till utbildningsnämnden för yttrande. I motionen föreslås inrättandet av ett datasystem som slår larm om en elev skrivs ut från en skola utan att ha skrivits in på en ny skola. Fortsatt föreslås även en spärr som omöjliggör utskrivning tills eleven är inskriven på en ny skola.

Hemkommunen ansvarar för att elever fullgör sin skolplikt och får den utbildning de har rätt till, oavsett vilken skolhuvudman som ansvarar för undervisningen. Det finns tydliga riktlinjer som skolorna ska arbeta utifrån för att följa upp orsaker till frånvaro och för att vid behov vidta åtgärder. Förvaltningen anser vidare att det idag finns systemstöd som signalerar om en elev skrivs ut från skola. En elev som är klassplacerad i en kommunal grundskola kan inte skrivas ut utan att skolan först grundligt utrett orsakerna till elevens frånvaro.

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden behöver beslutet justeras omedelbart.

Bakgrund/Ärendet

Kommunstyrelsen har remitterat motionen om att införa ett system för att upptäcka bortförda elever av Jan Jönsson (L) till utbildningsnämnden för yttrande.

I motionen görs gällande att staden saknar statistik över bortförda barn och att man inte vet varför eleverna är frånvarande. Motionären menar att det finns en ”lucka” i systemet som gör det möjligt för barn att försvinna och att ingen har ansvar för att ha koll på var elever tar vägen när de skrivs ut från skolan. Motionären menar att det behövs ett bättre system för överlämningar av elever, till exempel vid byte av skola.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom grundskoleavdelningen i samråd med gymnasieavdelningen samt med avdelningen för ekonomi och styrning.

Ärendet kommer att behandlas i samverkan med de fackliga organisationerna den 14 oktober 2025. Funktionshinderrådet kommer att få möjlighet att behandla ärendet vid sammanträdet den 15 oktober 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hemkommunen ansvarar för att elever fullgör sin skolplikt och får den utbildning de har rätt till, oavsett vilken skolhuvudman som ansvarar för undervisningen. Utbildningsförvaltningen arbetar både med elever som saknar skolplacering och med elever som har upprepade eller längre frånvaro från skolan.

Att främja närvaro och förebygga frånvaro är ett prioriterat område, såväl på kommunal som statlig nivå. Förvaltningen vill inledningsvis framhålla att för de kommunala grundskolorna finns tydliga riktlinjer om vikten av att tidigt agera vid elevers frånvaro från skolan. Redan vid 10 procent frånvaro ska mentorn göra en enklare kartläggning av orsakerna till elevens frånvaro.

Systematiskt följs elever med hög frånvaro upp av skolorna. Rektor bedömer när en fördjupad utredning av orsakerna till elevens upprepade eller längre frånvaro är behövlig, vilket också anmäls till huvudmannen. I utredningen deltar elevhälsan, eleven och vårdnadshavare. För annan huvudmans skola så gäller motsvarande att hemkommunen ska meddelas av huvudmannen när elev har upprepade eller längre frånvaro och utredning inleds.

Hemkommunen följer upp om eleven får sin rätt till utbildning tillgodosedd och om vårdnadshavare tar sitt ansvar för att samverka i åtgärder som syftar till att barnet ska komma till skolan och fullgöra sin skolplikt. Därtill undersöker hemkommunen om skolan är i behov av en samverkan med andra myndigheter för att eleven ska få en fungerande skolgång. Utöver att skolan och huvudmannen själv påtalar detta till andra myndigheter lämnar även

hemkommunen en orosanmälan till socialtjänsten med uppgifter om detta samt att det finns en oro för barnet.

Om vårdnadshavare brister i att se till att ta sitt ansvar för att barnet ska fullgöra sin skolplikt och få sin rätt till utbildning tillgodosedd, oavsett bakomliggande orsaker, kan hemkommunen inleda en utredning inför ett beslut om att förelägga vårdnadshavare att se till att de tar detta ansvar. Ett föreläggande får förenas med ett vite.

Utbildningsförvaltningen har tagit fram en handlingsplan för hur skolor ska agera vid misstanke om hedersrelaterat förtryck. Till handlingsplanen som heter *Våga fråga, lyssna och agera!* finns information och rutiner till skolor, rektorer och skolpersonal på stadens intranät samt på Pedagog Stockholm¹. Varje år genomför utbildningsförvaltningen kampanjer i samarbete med Origo, Stockholms läns resurscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Förvaltningsledningen deltar i arbetet och kommunicerar med alla rektorer och skolor för att uppmärksamma risken för att elever kan utsättas för tvångsäktenskap, könsstympning och skadliga utlandsvistelser (omvändelseresor, uppfostringsresor). Kampanjerna genomförs normalt i mitten av vårterminen och följs upp i samband med skolstart i augusti. Under höstterminen 2025 genomförs ytterligare en kampanj i slutet av oktober i syfte att säkerställa att kunskaperna kring begränsande normer och hedersrelaterat våld finns på våra skolor.

Utbildningsförvaltningen och Origo anordnar utöver ovan även olika kompetenshöjande insatser riktade till skolpersonal; där lyfts rutiner och vikten av att vid misstanke orosanmäla till socialtjänsten. Skolorna uppmanas vara särskilt uppmärksamma innan och efter lov för att kunna agera i tid. Om de kommunala grundskolorna misstänker att elevens frånvaro är kopplad till hedersförtryck, skadliga utlandsvistelser, könsstympning eller tvångsäktenskap ska rektor även informera grundskolechef.

Alla skolhuvudmän ska arbeta för att på olika sätt främja och förebygga frånvaro, vilket även innefattar risken för att ett barn ska bli bortfört utomlands mot sin vilja. Det är skolan och skolhuvudmannen som i dessa ärenden kan ha information om att sådana risker föreligger för ett barn och i sådana fall på ett tidigt stadium samarbeta med andra myndigheter.

Förvaltningen har i samband med skolstart under det senaste året gjort manuella kartläggningar av hur väl skolorna följer de rutiner

som tagits fram vad gäller uppföljning och anmälan i samband med att en elev inte har kommit tillbaka till skolan efter ett skollov. Kartläggningen visar att det handlar om ett fåtal elever och att skolorna i dessa fall följt stadens rutiner vad gäller orosanmälan.

Förvaltningen anser vidare att det finns systemstöd som signalerar om en elev skrivs ut från en skola. Kommunala grundskolor kan inte skriva ut en elev som är frånvarande från skolan. Om en elev utan giltig anledning uteblir från den obligatoriska verksamheten ska rektor se till att elevens vårdnadshavare samma dag informeras om att eleven varit frånvarande. Om eleven fortsatt är frånvarande utreds orsakerna till frånvaron och när skolan känner oro anmäls det till socialtjänsten, enligt ovan.

Rutinbeskrivningen *Klassplacerade elever och avregistrering vid utlandsvistelse* beskriver de händelser när en elev kan skrivas ut från skolan. Det kan ske om skolan får information och intyg från vårdnadshavarna om att familjen befinner sig varaktigt utomlands eller om familjen flyttat permanent eller tills vidare. En elev kan avregistreras från skolplacering hos en annan huvudmans skola efter tre månader om skolan, trots ett aktivt arbete och i samverkan med socialtjänsten, försökt att nå vårdnadshavare till en elev som de misstänker befinner sig utomlands.

En elev folkbokförd i Stockholms stad som inte har en skolplacering dyker samma dag upp på den kommunala grundskolans skolpliktsbevakningslista. Enligt rutinbeskrivning för skolpliktsbevakning är rektor ytterst ansvarig. En skolpliktsutredning ska då genomföras och innebär att skolan ska försöka ta reda på var en elev som saknar skolplacering befinner sig. Detta arbete sker oftast i samarbete med förvaltningen och även med socialtjänsten då skolan inte har rådighet att agera utanför skolområdet.

Enligt utbildningsnämndens verksamhetsplan ska utbildningsförvaltningen under året utvärdera hur arbetet med elever som saknar en skolplacering kan utvecklas ytterligare.

Avslutningsvis vill förvaltningen framhålla att den ser positivt på all samverkan som leder till åtgärder för att undvika att barn utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Konsekvenser för barn och barns rättigheter samt jämställdhet

Då ärendet är svar på en remiss från kommunstyrelsen gör förvaltningen ingen egen analys av ärendets konsekvenser för jämställdhet eller för barn och barns rättigheter. Förvaltningen

förutsätter att en sådan analys vid behov görs av kommunstyrelsen i den fortsatta hanteringen av ärendet.

Förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som svar på remissen. Med hänsyn till remisstiden behöver beslutet justeras omedelbart.

Per Törnvall
Utbildningsdirektör
Utbildningsförvaltningen

Peter Bragner
Grundskoledirektör
Utbildningsförvaltningen

Bilaga

Motion av Jan Jönsson (L) om att införa ett system för att upptäcka bortförda barn.